

Ключові новації нового валютного регулювання

Андрій Патенко
Департамент відкритих ринків

Київ 2019

Необхідність лібералізації валютного регулювання обумовлювалася рядом чинників

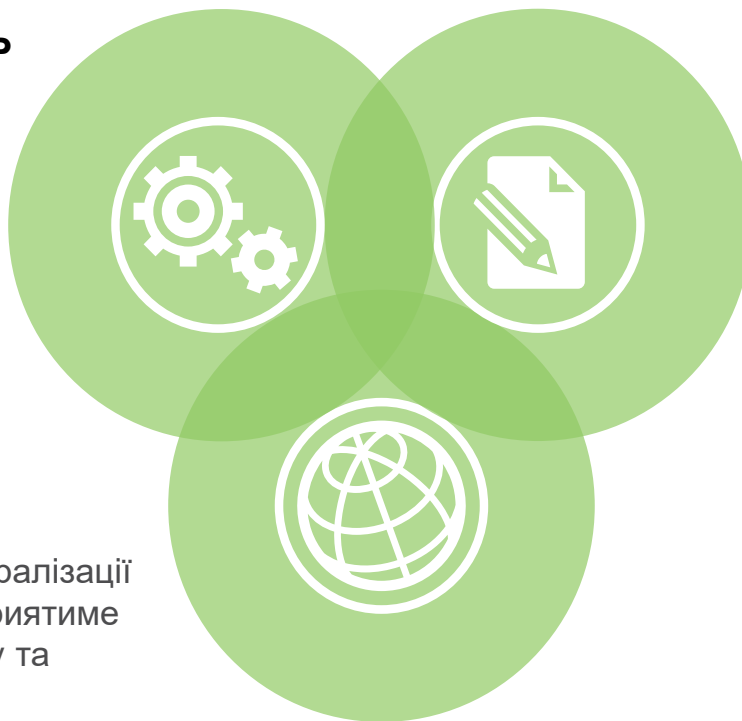
НИЗЬКА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЮЧОЇ З 1993 РОКУ СИСТЕМИ

Численні нормативні документи та обтяжливі бюрократичні процедури

СВІТОВИЙ ДОСВІД

Проведення поетапної лібералізації валютного регулювання сприятиме притоку іноземного капіталу та економічному зростанню

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗА УГОДОЮ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Ліберальна модель валютного регулювання полегшить ведення бізнесу та сприятиме притоку капіталу в Україну

Валютна лібералізація здійснена в контексті інтеграції до ЄС

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС від 27.06 2014

РОЗДІЛ IV. Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею (ЗВТ)

Поточні платежі та рух капіталу (глава 7)

Стаття 145. ... Сторони повинні забезпечувати:

- i. вільний рух капіталу, пов'язаного з надходженням прямих інвестицій ...
- ii. вільний рух капіталу, пов'язаний з наданням кредитів, які стосуються торговельних операцій, або з наданням послуг...
- iii. вільний рух капіталу, пов'язаний з портфельними інвестиціями і фінансовими позиками та кредитами...

Стаття 147.

Протягом **перших 4-х років** ...Сторони вживають заходів для створення необхідних умов для подальшого поступового застосування правил Сторони ЄС про вільний рух капіталу.

До кінця 5-го року з дати набрання чинності цією Угодою Комітет з питань торгівлі розглядає вжиті заходи та визначає умови подальшої лібералізації.

Директива Ради (88/361/ЄЕС) від 24.06.1988

Стаття 1. Забороняє країнам-членам обмеження руху капіталу між резидентами цих держав

Стаття 3. Дозволяє країнам-членам застосовувати захисні тимчасові заходи у випадках «...коли короткотермінові рухи капіталу ... вносять значну напругу на ринки іноземних валют та ведуть до серйозних розладів у здійсненні грошової та валютної політик будь-якої держави-члена..»

Стаття 7. Передбачає, що рух капіталу **В або 3 третіх країн**, країни-члени намагаються організувати **так само**, як і з іншими країнами-членами.

Введення в дію з 07.02.2019 Закону України «Про валюту і валютні операції» - це ...

«Безвіз для капіталу»:
свобода для суб'єктів валютних операцій вирішувати коли проводити такі операції без дозволу регулятора

Можливість для пришвидшення валютної лібералізації: скасовано низку обмежень одночасно із введенням в дію Закону

Просте, прозоре, несуперечливе валютне регулювання як крок до покращення інвестиційного клімату

Запорука фінансової стабільності: інші обмеження Національний банк буде скасовувати поступово за сприятливих макроекономічних умов

Підтвердження спроможності України бути частиною Європи: виконання зобов'язань щодо вільного руху капіталу за Угодою про асоціацію з ЄС

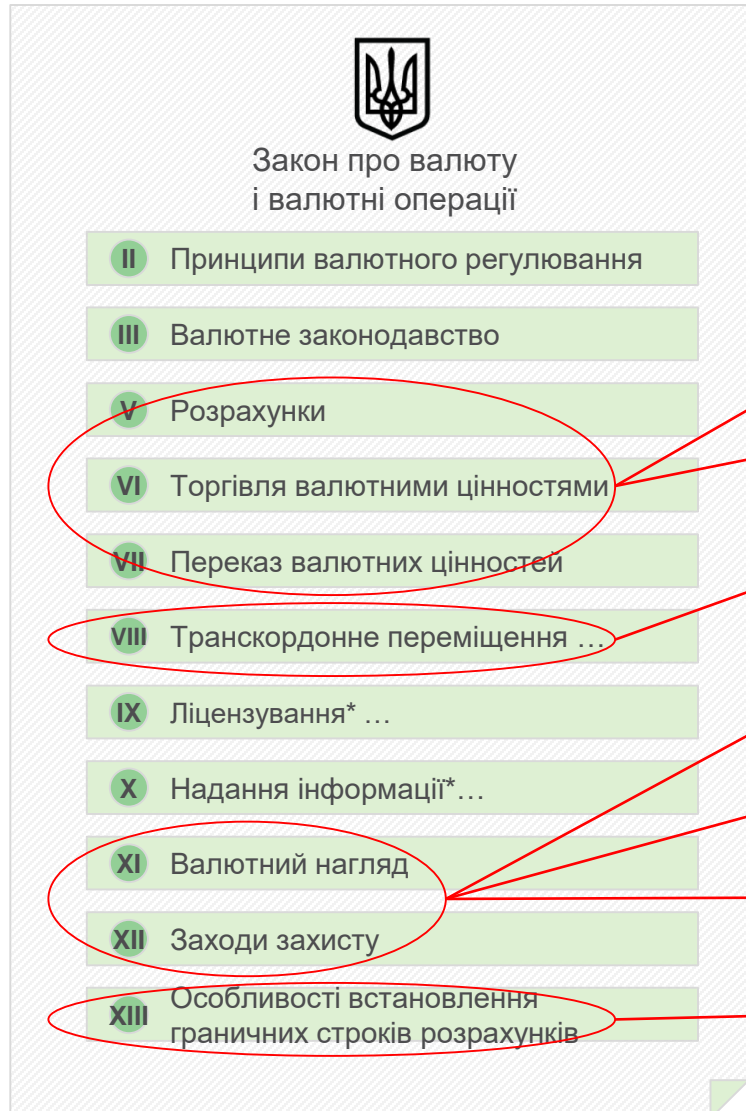

Здатність Національного банку попереджати і долати фінансові кризи незалежно від їх природи та створювати умови для економічного зростання

Закон України «Про валюту і валютні операції»: нова ліберальна модель валютного регулювання

Основні положення	Коментар
1 Свобода проведення валютних операцій	<ul style="list-style-type: none">• Дозволено все, що прямо не заборонено законом
2 Валютні цінності	<ul style="list-style-type: none">• Національна валюта• Банківські метали• Іноземна валюта
3 Усі розрахунки в гривні, крім	<ul style="list-style-type: none">• Іноземних інвестицій• Операцій небанк. установ• Операцій банків• Інші операції (МКУ, нпа НБУ)
4 Лише два типи ліцензій	<ul style="list-style-type: none">• Банківська (надає банкам право проводити валютні операції)• Валютна – для небанківських фінансових установ
5 Валютний нагляд	<ul style="list-style-type: none">• Органи: НБУ, ДФС• Агенти: уповноважені установиРизик-орієнтований підхід
6 Заходи захисту	<ul style="list-style-type: none">• Підтвердження ознак кризових явищ Радою НБУ• Строк – до 6 місяців (з можливістю пролонгації)• Звітування

Структура і логіка Закону відобразилась в системі нових підзаконних актів

Замість 56 підзаконних актів запроваджено 7 основних валютних регуляцій:

№1 Структура ринку та торгівля

№2 Розрахунки, купівля та перекази

№3 Транскордонне переміщення

№4 Критерії запровадження заходів захисту та їх загальний перелік

№5 Заходи захисту на валютному ринку та порядок їх застосування

№6 Інші інструменти стабілізації грошово-кредитного ринку

№7 Дотримання строків розрахунків

Нова модель нормативної бази

№1

Структура
ринку та
торгівля

№2

Розрахунки,
купівля та
перекази

№3

Транскордон
не
переміщення

№4

Перелік
можливих
заходів
захисту

№6

Інші
інструменти
стабілізації
грошово-
кредитного
ринку

№5

Перелік
запроваджен
их заходів
захисту

№7

Дотримання
строків
розрахунків

- постанови № 1-3 є постійно діючі нормативно-правовими актами і в повному їх обсязі діятимуть в період, коли Національний банк України не застосовуватиме відповідні заходи захисту, які може запроваджувати Національний банк за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожуватимуть стабільності банківської та (або) фінансової системи;
- постанови № 4 та № 6 є постійно-діючими нормативно-правовими актами, які відповідно визначають перелік заходів захисту та критерії їх застосування (№4) та повідомну процедура щодо кредитних договорів, незалежно від валюти кредиту/позики чи валюти розрахунку за кредитом/позикою (№6);
- постанова № 5 визначає, власне, заходи захисту, що запроваджуються Національним банком України та порядок їх застосування, уключаючи порядок здійснення валютних операцій в умовах запроваджених заходів захисту, які уводяться в дію одночасно з введенням в дію Законом і діятимуть до визнання їх Національним банком такими, що втратили чинність;
- постанова № 7 є постійно-діючим нормативно-правовим актом, який визначає порядок здійснення банками валютного нагляду за дотриманням резидентам встановлених Національним банком України граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, але застосовуватиметься у практичну діяльність лише у разі запровадження такого заходу захисту як встановлення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів.

Нова модель нормативної бази

- **№ 8** Положення про порядок здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції, яке визначає порядок застосування ризик-орієнтованого підходу у валютному нагляді з метою запобігання агентами (уповноваженими установами) проведенню їх клієнтами валютних операцій, що не відповідають вимогам законодавства України.
- **№ 13** Положення про валютний нагляд, що визначає основні засади здійснення Національним банком та уповноваженими установами валютного нагляду в Україні, підстави та порядок застосування Національним банком до уповноважених установ заходів впливу за порушення вимог валютного законодавства

Інші окремі НПА в сфері валютного регулювання:

- **№10** «Правила функц. Системи підтв. угод» - Перехід валютних цінностей у власність держави
- **№16** «Документ для обліку та реєстр. вал.- обм. операцій» - Інші НПА (потенційні).
- **№699** Застосування окремих вал. норм ВЕЗ«Крим»,

Валютний контроль на валютний нагляд – це зміна вивіски?

Чому банки жаліються?

Валютний контроль

Формальний підхід

Валютний нагляд

- Мінімум власного аналізу та відповідальності
- Контроль всіх операцій без виключень
- Check-list: перевірка наявності документів із затвердженого переліку

- Базується на власному аналізі та відповідальності
- Ризик-орієнтований підхід
- Аналіз суті операції, а не форми

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

1. **Збільшено граничний строк здійснення розрахунків** за експ.-імп. контрактами до 365 днів;
2. **Скасовано валютний нагляд** для експ.-імп. операцій до 150 тис. грн;
3. **Скасовано** норму обов'язкового продажу валюти бізнесом;
4. **Скасовано вимогу щодо попереднього резервування коштів** у гривні для купівлі валюти (так звану T+1);
5. **Скасовано** ліміти на **репатріацію інвестицій та дивідендів** (були у розмірі 5 та 12 млн. євро в місяць відповідно);
6. **Скасовано індивідуальні ліцензії** – замінено системою е-лімітів (€2 млн. в рік для юридичних осіб, €50 тис. в рік для фіз. осіб);
7. **Скасовано санкції** у вигляді припинення зовн.-економічної діяльності за порушення строків розрахунків;
8. **Скасовано ліміт на дострокове погашення** зовнішніх зобов'язань;
9. **Дозволяється укладання форвардів для хеджування експ.-імпортних та боргових операцій, з та без поставки** (розрахункові);
10. **Спрощено та лібералізовано здійснення операцій за рахунками** юридичних осіб нерезидентів в банках України;

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

- 11. Реєстрацію зовн. запозичень замінено на повідомчий характер** надання інформації (по суті скасовано дозвільну систему);
- 12. Дозволено online купівлю іноземної валюти** фізичними особами – аналогічно до ліміту купівлі готівкової валюти (зараз до 150 тис. грн. на день в еквіваленті);
- 13. Дозволено** резидентам розміщувати власні кошти в іноземній валюті на депозитних рахунках в банках України і закордонних банках (крім розміщення фізичними особами коштів на рахунках за кордоном. Такі операції можуть здійснюватися як за рахунок власної, так і купленої іноземної валюти)
- 14. Дозволяється** банкам продавати державні ЦП, номіновані в іноземній валюті, своїм клієнтам як в гривні, так і в іноземній валюті. Купівля банками таких цінних паперів у клієнтів (крім банків) може здійснюватися лише у гривнях.
- 15. Дозволяється банкам укладання валютних СВОПів** з резидентами та нерезидентами;
- 16. Збільшено ліміт на перекази ін. валюти** за кордон без відкриття рахунку для фіз. осіб (з 15 до 150 тис. грн на рік);
- 17. Збільшено ліміт на купівлю БМ фіз. та юр. особами** з 3,21 тр. унції на тиждень (100г) до еквіваленту 150 тис. грн на день (без обмежень для юр. осіб, що ведуть пов'язану з використанням БМ діяльність)
- 18. Юридичним особам дозволяється ввіз вивіз готівкової ІВ та БМ** (якщо це передбачено їх статутом);

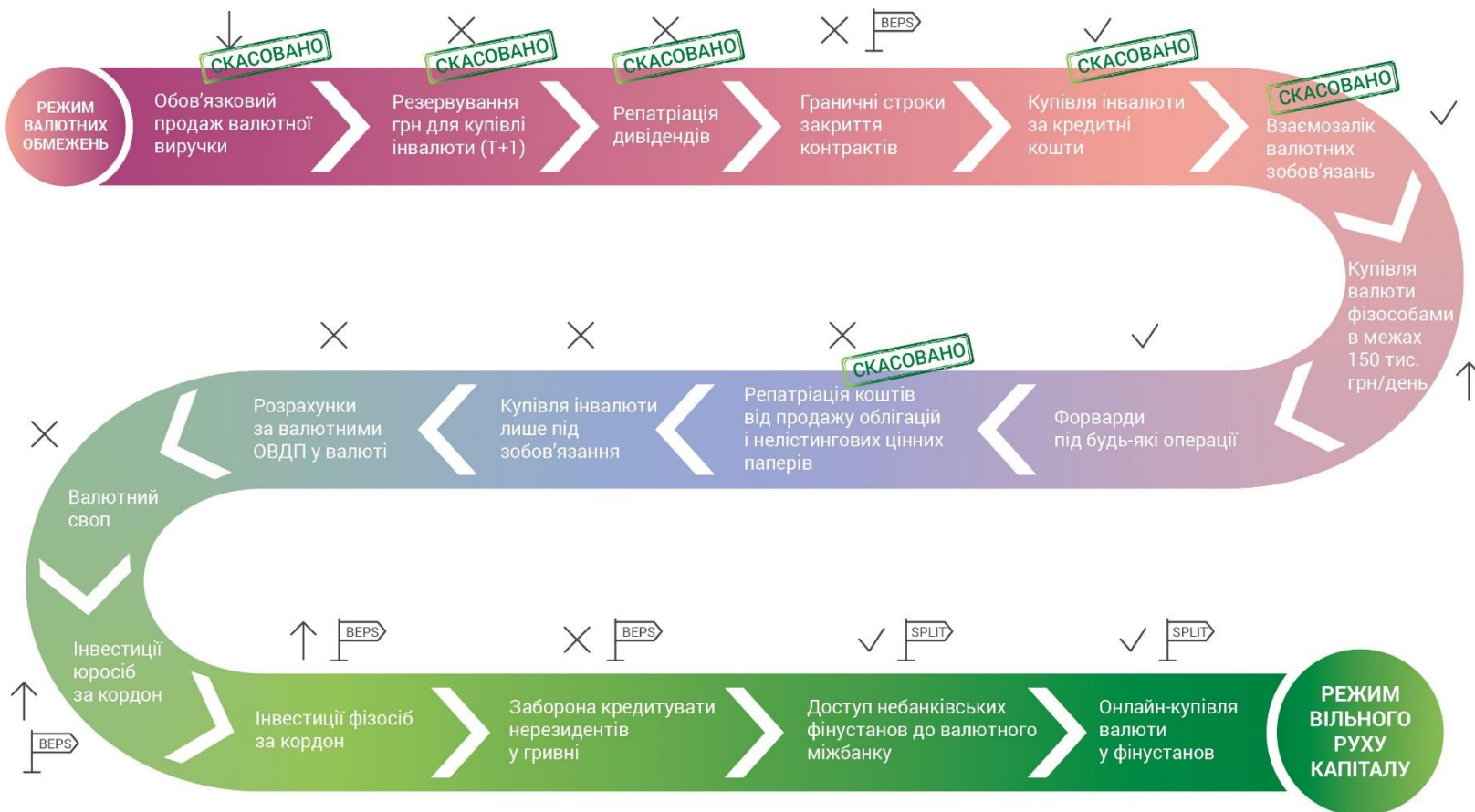
ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

19. **Дозволяється внесення платежів** у іноземній валюті при страхуванні життя;
20. **Лібералізовано операції за ЛОРО рахунком** – дозволяється здійснювати інвестиції та кредитувати резидентів з рахунку ЛОРО в гривнях банку-нерезидента;
21. **Купівля валюти в межах залишку на ЛОРО рахунку** – банкам-нерезидентам дозволено купувати валюту на всю суму залишку в гривнях на рахунку;
22. **Накопичення валюти для погашення зовнішніх запозичень** - дозволяється купувати і накопичувати ІВ на рахунку для виплат по зовнішнім запозиченням;
23. **Скасовано подвійний контроль (при надходженні ВМД до іншого банку)** – валютний нагляд здійснює лише банк, який отримав ВМД;
24. **Здійснювати інвестиції в Україну** можна в валютах 1-ї та 2-ї груп класифікатора валют;
25. **Заборонено резидентам інвестувати кошти** в країну агресор/окупант, офшорні зони та країни, що не виконують/не належно виконують рекомендації FATF;
26. **Уніфіковано переміщення валютних цінностей через кордон** – обов'язкове декларування для всіх цінностей вартістю в €10 тис. Євро та більше (за курсом НБУ);

Дорожня карта скасування валютних обмежень

(відповідно до темпів поліпшення макроекономічних умов)

Умовні позначення:

- від найпріоритетніших до менш пріоритетних кроків
- збільшення ліміту і його скасування
- зменшення ліміту і його скасування
- скасування усіх обмежень
- дозволено
- не раніше впровадження Плану дій BEPS
- не раніше прийняття закону про "спліт"

Національний
банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)